

ARTICULUS III.

De Ecclesiae, extrinsecus, seu quoad nos, inspectae proprietatibus et notis.

THESIS XV.

Christi Ecclesia est necessario visibilis, id est, potest certo ac permanentemente ab hominibus cognosci tamquam vera Christi Ecclesia.

151. *Nota.* Haeretici, ut se a novitatis nota defendant, adeoque doctrinae suae falsitatem dissimulent, interrogati a catholicis, ubi erat Christi Ecclesia antequam nova eorum nasceretur secta, et recentia sua evulgarent placita? respondent: invisibilem et absconditam tunc fuisse ac latuisse Ecclesiam christianam.

Non opus est pluribus thesim hanc confirmare argumentis; perspicue enim fluit ex aliis statutis thesibus, ita ut, inutilis contentionis jure argueremur, si inane ejusmodi haeticorum effugium multis conaremur praeoccupare sermonibus.

152. Prob. 1.^a In primis cuivis catholico indubitata et catholica prorsus est thesios doctrina, quam explicitis verbis tradidit Vaticana Synodus (1): «Ut autem officio veram fidem amplectendi, in eaque constanter perseverandi satisfacere possemus, Deus per Filium suum unigenitum Ecclesiam instituit, suaeque institutionis manifestis notis instruxit, ut ea tamquam custos et magistra verbi revelati ab omnibus posset agnosci.»

2.º Ad Christi Ecclesiam tenentur omnes homines accedere, usque ad finem seculorum (Thes. I, supra): sed ad id non essent constricti, nisi tamquam vera Christi Ecclesia esset cognoscibilis, ita ut ab impiis sectis discerni valeat; ergo dignosci potest vera Christi Ecclesia.

153. 3.º Visibilis est necessario Christi Ecclesia, seu cognosci ab hominibus potest, si dignoscere homines debent veros Christi ministros et Apostolorum successores: sed ita se res habet; statuit enim Christus D. Ecclesiam suam conservari et propagari praedicatione ac testimonio suorum ministrorum qui Apostolis succedunt (Thes. V.): ergo. Inde ajebat Dominus: «Qui vos audit, me audit; qui vos spernit, me spernit.» (2) Paulus autem: «Sic nos

(1) Const. *Dei Filius*, c. III. — (2) Luc. X, 16.

existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei.» (1).

4.º Ecclesia Christi est visibilis, si regitur hierarchia visibili; hierarchia qua regitur est visibilis, si culmen et centrum ipsius est visibile: atqui res ita procedit; hierarchiae enim christianae culmen et centrum est Romanus Pontifex, hominibus omnibus visibilis, ut supra (Thes. VIII.) demonstratum est; ergo.

5.º Christus D. mandatum dedit discipulis: *Euntes docete omnes gentes... Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi;* (2). Non autem furtive et occulte educturos fore gentes, clare dixit ipse Dominus (3): *Vos estis lux mundi; non potest civitas abscondi supra montem posita:* imo ab ipsis quoque Christi hostibus discipulos ejus agnoscendos et propterea odio habendos (4): «*Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus;... Si me persecuti sunt, et vos persequentur;... Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum.*»

154. 6.º Origenes (5) ait: «Ecclesia plena est fulgore ab oriente usque ad occidentem.» Cyprianus (6): «Ecclesia Domini luce perfusa per totum orbem radios suos porrigit.» Hieronymus pariter (7): «Ecclesia, supra montem sita, latere non potest.» Etiam Augustinus (8): «Numquid digito ostendimus Ecclesiam? Nonne aperta est?» Et alibi (9): «Tamquam ille, quem catechizamus, quaereret et diceret: Quo ergo signo manifesto adhuc parvulus, et nondum valens liquidam discernere a tot erroribus veritatem, quo manifesto indicio tenebo Ecclesiam Christi? Sequitur idem Propheta et docet, eam Ecclesiam Christi esse praedictam, quae omnibus eminent et apparet. Ipsa enim est sedes gloriae, de qua dicit Apostolus: *Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos.* Propter hos motus parvulorum, qui possunt seduci ab hominibus... Dominus quoque praevidens, ait: *Non potest civitas abscondi supra montem constituta.*» Sed ut quid moremur in rebus adeo apertis? Pertinaces haeretici semper cunctabuntur; sincere autem veritatem quaerentibus, sat superque dictum.

155. Obj. 1.º Ecclesia in Scripturis vocatur: *domus spiritualis.* Sed quod spirituale est videri non potest: ergo.

Resp. *Dist. maj.* Quatenus Ecclesia in pluribus differt a materiali domo; conc. Quasi in omnibus eidem opponatur, et consequenter inveniri et dignosci nequeat Ecclesia; nego *maj.* Sane domus mate-

(1) 1.^a Cor. IV. — (2) Matth. XXVIII, 19, 20. — (3) Ibid. V, 14. — (4) Jo. XV, 19-21. — (5) Hom. 30. in Matth. — (6) De Unit. Eccl. — (7) In Amos. c. I. 2. — (8) Tract. I, in ep. Jo. n. 13. — (9) Contr. Faustum Manich. l. XIII, n. 13.

riales sunt corporibus tutandis destinatae; Ecclesia autem Christi pro salute aeterna hominum, praesertim quoad eorum animam, est constituta; domus ergo spiritualis, potius quam corporalis, dicenda.

Dist. etiam *minorem*. Videri non potest quod spirituale est simul et corporeum; nego; quod spirituale solummodo existit; subd. nequit videri oculis corporis; concedo: nequit videri, id est, cognoscentis intuitu; nego *min.* et dein *consequentiam* undique claudicantem.

156. Obj. 2.º Ecclesia Christi colligenda ex *veris Dei adoratoribus*, ipso Domino testante (1). Sed vera adoratio fieri debet *in spiritu et veritate* (ibid.), quod invisus actibus completur: ergo videri non potest vera Ecclesia,

Resp. 1.º nego *consequentiam*, quae plus quam praemissae extenditur: ex his enim ad summum consequeretur; adorandi actum, quatenus intus in animo completur, invisibilem esse; non autem ipsam Ecclesiam, prout a Christo certis notis ac proprietatibus ornatam et constitutam.

Resp. 2.º Dist. *min.* Completur adoratio *invisis actibus*, id est, per oculos corporeos *invisis*; conc. Mente quoque *invisis* et inscitis; nego *minorem*. Etenim, ipso Domino Jesu attestante, in hoc discriminatur vera religio et Dei Ecclesia a falsis et sacrilegis sectis, quod in illa scienter, in istis cum inscitia Deus adoratur (2): *Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus*.

Obj. 3.º *Regnum Dei intra vos est*; ergo est res invisibilis. Dist. *antec.* et expono: Regnum Dei, quod est Ecclesia *objective* et adaequate sumpta; nego; *subjective* et quoad effectus intellectum Regnum Dei, id est, quoad obedientiam, charitatem, *pacem et gaudium in Spiritu Sancto*, intus in corde est; conc. *antec.* et nego *conseq.*

THESIS XVI.

Vera Christi Ecclesia a quavis ficti nominis christiana secta hisce notis discerni potest; quod sit nempe, Una, Sancta, Catholica et Apostolica.

156. Praenotanda. 1.º *Notam* alicujus rei dicimus quod, quasi signum, ad ejus cognitionem ducit: unde, ut talis existat, oportet; primum, ut prius ac facilius cognoscatur quam res cujus est nota; secundo ut cum ipsa re sit intime connexa, seu ut per se ei insit, non vero fortuito tantum, seu, ut dici solet, *per accidens*.

(1) Jo. IV, 23.—(2) Ibid. 22.

2.º Duplici modo potest ad rei alicujus notitiam perveniri; *negative*, seu per exclusionem; et *positive*, seu per mutuam connexionem rei cum nota, et notae cum re. Nota ergo *negativa* ostendit hoc vel illud non esse rem quam inquirimus, quamvis forsitan aliquam rei quaesitae gerat similitudinem, nota autem *positiva* rem quam inquiris tibi protinus exhibet: sic unguis signum, seu notam *negativam* leonis dices; rugitum autem *positivam*.

3.º Notae in thesi positae, complexim sumptae, *positivae* sunt; ita enim propriae sunt christianae Ecclesiae, ut nullae falsae sectae possint accedere. Singillatim autem, utrum sint positivae et quatenus, statim dicemus dum de singulis agamus.

158. 1.^a Pars, scilicet, quoad *Unitatem* probatur.

Christiani omnes convenire debent in ejusdem fidei professione (thes. III, n. 15); regi sub una hierarchia ad unum supremum caput ducta (thes. VII, n. 36). Unitas ergo convenit Christi Ecclesiae. Insuper, unitas ejusmodi est prius ac longe facilius cognoscibilis, utpote obvia et simplicior, quam Ecclesia adaequate sumpta: ergo *unitas* est verae Ecclesiae nota.

Ad hunc sensum unitas restricta, dicenda est *negativa* nota; non enim videtur alicui falsae sectae, saltem ad breve tempus, repugnare. Pro eruditis autem, scientibus constituisse Christum Dominum hierarchiam Ecclesiae regendam a B. Petro ejusque successoribus, Romanis Pontificibus; *positiva* evadet unitatis nota. Etenim quaevis secta ab Ecclesia vera secedens, a capite, id est, a Romano Pontifice, pariter recedet; habet enim Ecclesia necessariam cum suo capite unionem ut supra diximus (thes. VII); unde ajebat Ambrosius (3): «Ubi Petrus, ibi Ecclesia:» et Leo (2): «Perseverat Petrus et vivit in successoribus suis.» Verum hac de re conferas thesim supra statutam (thes. VIII, n. 46).

158. II.^a Pars ostenditur. *Sanctitas* non potest Ecclesiae Christi deficere, id est, sancta morum doctrina, neque reliqua Sp. Sancti charismata: (supra, thes. X, et XI). Quaevis ergo secta quodcumque turpe aut erroneum docens vel approbans, vel Spiritus Sancti carens charismatibus, nequit esse Christi Ecclesia. Vide (loc. cit.) Patres docentes exinde differre Ecclesiam a sectis haereticorum. Et sane Dominus Jesus, de illis qui rectam salutis prosequuntur viam, ait (3): *Ex fructibus eorum cognoscetis eos*; Paulus autem, postea quam carnis descripsit fructus, qui sint Spiritus Sancti indicat (4) dicens: *Fructus autem Spiritus est: charitas, gaudium, pax, patien-*

(1) In Ps. 40.—(2) Serm. 2, de *Annivers. Assumpt.*—(3) Matth. VII, 16.—(4) Galat. V, 22, 23, 25.

tia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas... Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus.

Praeterea, uti diximus (ibid.), data sunt ejusmodi Spiritus S. dona ad Ecclesiae aedificationem et propagationem, et ad corpus Christi constituendum. Atqui secta nulla potest corpus Christi constituere, quod unicum est; *unum corpus, unus spiritus..... una fides, unum baptisma* (1); ergo nulli sectae dantur.

Proinde non tantum *negativa*, sed *positiva* quoque dicenda est nota sanctitatis, praesertim cum Sp. Sancti charismata directe et formaliter ad Ecclesiam commendandam referuntur.

160. III.^a Pars probatur. *Catholicitas*, quemadmodum supra (thes. IX) exposita et demonstrata, pertinet ad veram Christi Ecclesiam: ergo quaevis christianorum secta, quae ad omnes gentes congregandas ac tenendas non excurrit seu dilatatur; vel excurrit quidem, non vero ut ex iis tamquam totum ex partibus coalescat, sed disgregatae maneant; vel etiamsi qualitercumque eas sibi copulet, non ita tamen, ut partes sint ad invicem et cum toto homogeneae; Christi vera Ecclesia esse non potest. Ad hunc restricta sensum catholicitatis nota, non videtur vim transcendere notae *negativae*.

Verum acuti ingenii et praestantioris prudentiae homines, qui perpendant, quo pacto diversas mundi plagas pervaserit, et diversissimas gentes barbaras vel excultas, rudes vel sapientes, nobiles vel ignobiles, omnis aetatis, cujuslibet conditionis, Christi Ecclesia sibi adduxerit; idque non armis, non vi, non minis, non bonis alliciendo temporalibus, sed gravissimis imminentibus difficultatibus, et in ostensione *spiritus et virtutis* (2); attractas autem in eadem fide et spe retineat, homogeneas invicem et cum toto; qui hoc, inquam, perpendant, divinam quamdam agnoscent virtutem, et catholicitatis nota jure *positiva* dicetur. Quod facile concedes, si verba Chrysostomi, supra laudati (n. 65), attento animo reculeris.

161. IV.^a Pars evolvitur.

Nota. *Apostolicitas* indicat, ab Apostolis Christi Ecclesiam ortum ducere debere: quod cum supra (n. 25, thes V.) preoccupaverimus, in eadem re haud immorabimur. Ab Apostolis processus potest *materialis*, id est, mere localis aut personalis, esse; vel *formalis*, seu in doctrina et regendi jure auctoritateque constitui. Non quidem intendimus apostolicitatem materialem ratione loci, notam verae Ecclesiae esse constitutam: nihil enim liquidum certumque hac de re habetur a Christo praescriptum; qui potius Apostolis, ideoque et successoribus commendavit: *Cum persequentur vos in civitate is-*

(1) Ephes. IV, 4, 5.—(2) I.^a Cor. II, 4.

ta, fugite in aliam (1). Verum oportet personalem esse apostolicam successionem; in persona enim Apostolorum promisit Christus Ecclesiae se perpetuo ei adfuturum (2): impar tamen esset personalis successio, nisi *formalis* ipsa accederet; notum est enim ex ipsis immediatis Apostolorum successoribus aliquos apostolicam doctrinam adulterasse, et sectas instituisse sub nomine et velamento Christi, *abducentes discipulos post se*. Sed haec perspicue patent ex superius statutis (loc. cit.)

162. Proinde quaevis sub christiano nomine secta, quae recens nata existat; vel cujus ortus non transcendat usque ad apostolica tempora; vel quae normam habeat fidei et divinarum institutionum apostolica traditione diversam; vel etiam, si doctrinas profiteatur traditioni oppositas; nullatenus vera Christi Ecclesia esse poterit. Hoc quidem obvium est et apertum omnino: attamen ejusmodi sensu accepta *Apostolicitatis* nota, *negativa* tantum dicenda.

Positiva quoque erit haec nota, pro iis qui ea praediti sunt historica eruditione et dogmatica scientia, qui non solum personalem episcoporum ab Apostolis successionem dignoscere valeant, verum etiam doctrinam omnem illorum cum ea quam Apostoli tradidere conferre, ita ut perspiciant in nulla re discrepare. Nam his datis, haud secus elucet praesentem Ecclesiam, ipsam esse quam Christus instituit, ac talem esse patebat illam quam Apostoli regebant, et ubique Christi nomine et virtute fundabant.

163. His ergo positis, totius theseos veritas stat. Nam 1.º quatuor praedictarum notarum complexus ita proprius est Ecclesiae Christi, ut nulli sectae adjudicari valeat; non tantum quia notae illae, quas *positivas* esse diximus, sunt verae Ecclesiae exclusive affixae; sed etiam quia suis ipsorum viribus traditi homines, a notis etiam *negativis*, vel aliqua saltem, confestim decidunt: jugum enim *Unitatis* in fide et in subjectione hierarchica non potest diu humana ferre superbia; animi autem inconstantia, ac nova audiendi vel dicendi pruriens cupiditas a Traditione firmiter tenenda facillime avertunt, uti notat Augustinus (3): «Sed etiam ipsam, quae nunc est, Ecclesiam, nisi Dominus inhabitaret, iret in errorem quamlibet studiosissima speculatio.»

164. 2.º Synodus oecumen. II, Constantinopolitana I, Apostolorum symbolo, in quo dicebatur, «Credo in sanctam Ecclesiam», quatuor hasce notas inseruit: «Credimus in *Unam Sanctam et Apostolicam Catholicam Ecclesiam*.» Scilicet, cum fidei symbolum proposuerunt Apostoli, non urgebat explicite profiteri

(1) Matth. X, 23.—(2) Ibid. XXVIII, 20.—(3) Enarr. in Ps. IX.

quod *Una* esset Christi Ecclesia, cum omnes christiani *cor unum essent et anima una*: neque quod esset *Apostolica*, quia res ipsa clamabat et oculis patebat: neque quod esset *Catholica*; quia particulares et locales sectas, a quibus discerneretur Ecclesia ad mundum universum dilatanda, diabolus non induxerat. At postea, notis aliquibus designari Ecclesiam opus fuit. Vaticanum quoque Conc. quatuor has enumeravit *notas* (1): «Ecclesia per se ipsam, »ob suam admirabilem propagationem, eximiam sanctitatem et »inexhaustam in omnibus bonis foecunditatem, ob catholicam unitatem, invictamque stabilitatem, magnum quoddam et perpetuum »est motivum credibilitatis et divinae suae legationis testimonium »irrefragabile.» Et Augustinus ait (2): «Omnis spiritalis videt, »quia Ecclesia, per totum orbem terrarum est una, vera, catholica, »et tolerat peccata hominum, quos non potest purgare de area domonica:» et alibi; «Sequere viam catholicae disciplinae, quae ab »ipso Christo per Apostolos ad nos usque manavit, et ab hinc ad »posterios manatura est (3):» Praeterea videas eundem Augustinum praeclare evolventem (4), quo pacto Ecclesiae effulgeat auctoritas, qua salutis viam ostendit: praesertim, quid ipsum in vera Ecclesia firmiter tenebat, quod exponit dicens (5): «In catholica »Ecclesia, ut omittam sincerissimam sapientiam, ad cujus cognitionem pauci perveniunt... multa sunt alia quae in ejus gremio »me justissime tenent. Tenet consensus populorum ac gentium, »(ecce Unitatem atque Catholicitatem): tenet auctoritas miraculis »inchoata, spe nutrita, charitate aucta, vetustate firmata, (ecce Sanctitatem charismatibus Sp. Sancti fulgentem): tenet ab ipsa sede »Petri Apostoli, cui pascendas oves suas Dominus commendavit, »usque ad praesentem successio sacerdotum, (ecce Apostolicitatem): »tenet postremo ipsum catholicae nomen; quod non sine causa inter tam multas haereses sic ista Ecclesia sola obtinuit...» Et juxta Cyril. Hieros. tribus gaudet Ecclesia essentialibus characteribus; quod sit *una, sancta et catholica* (6).

165. Objicies 1.º cum Protestantibus. Per sacras Scripturas, Augustino teste, cognoscimus Ecclesiam: ergo inutiles dicendae traditae notae. *Ant.* prob. «In Scripturis discimus Christum, »in Scripturis discimus Ecclesiam» (7).

Resp. Dist. *ant.* Universim et absolute discimus Ecclesiam per Scripturas: nego *ant.* Quibusdam positis circumstantiis, quales supponit Augustinus; subdistinguo: *remote* per Scripturas cog-

(1) Const. *Dei Filius*, c. III.—(2) Serm. IV. de *Jacob et Esau*.—(3) L. de *Util. credendi*, n. 20.—(4) *Ibid.* n. 35.—(5) *Contr. epist. Manich.* I. I, n. 5.—(6) *Ca-tech.* 18, n. 26.—(7) Ep. 166, *contr. Donatist.*

noscitur Ecclesia; conc. Proxime, quasi nota Ecclesiae sint ipsae Scripturae; nego. Nam potius per Ecclesiae magisterium cognoscere, quae sint divinae Scripturae, oportet: cognitae autem (quod supponebat Augustinus), in ipsis discimus proprietates et notas Ecclesiae, ideoque *remote* Scripturae ducunt nos etiam ad Ecclesiam cognoscendam, quae alioquin fulget etiam ex semetipsa.

166. Obj. 2.º Nihil aliud est Ecclesia, quam ovium Christi congregatio. Sed Christi oves cognoscuntur, quatenus ipsius tenent doctrinam: *oves meae vocem meam audiunt* (1): ergo vera nota Ecclesiae est Christi doctrina. Sic delirant Protestantes.

Resp. 1.º Retorqueo argumentum: atqui oves Christi dignoscuntur quatenus pascuntur a Petro; *Pasce oves meas*: et quatenus audiunt Ecclesiam; *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus*: et quatenus unum sunt; *Rogo, Pater, ut omnes unum sint*: etc., etc. Ergo vera nota Ecclesiae est, quod Petro et ejus successoribus sit subjecta; quod Ecclesiae magisterio ducatur, non autem sensu privato; quod unitate sit ornata, non sectis divisa; etc., etc. En quid valeat istud protestantium telum.

Resp. 2.º Ad *notae* rationem, non sufficit cum Ecclesia connexio; debet insuper esse facilius cognitu, ut supra dictum (n. 157): jam vero, ut tenere aliquos Christi doctrinam pateat, hoc etiam noscendum; quatenam ista sit doctrina. Atqui id longe est difficilius; cum ideo Christus Ecclesiam fundaverit et *notis* distinxerit, ut per eam tandem doctrina sua dignoscatur.

167. Obj. 3.º Ambrosius (2) in ea verba: *Docete omnes gentes*... ait: «Fides Ecclesiae in primis quaerenda mandatur, in qua, »si Christus habitator est, abs dubio est legenda.» Ergo sinceritas fidei *Nota* est quae ad legendum Ecclesiam nos ducere debet.

Resp. Nego *conseq.* *Anecedens* autem explico et distinguo. Verba illa Christi, quae commentatur Ambrosius, ostendunt; Ecclesiam propter fidem docendam in primis institutam; fides enim *substantia est sperandarum rerum* (3). Proinde, quemadmodum Ecclesiae in primis munus fidem praedicandi mandatur, ita nobis fidem quaerendi uti primum officium injungitur, tamquam scopus scilicet, cujus causa ad Ecclesiam accedamus, non autem tamquam signum quo illam dignoscamus. Quam ergo Ecclesiam eligere debemus, ad fidem Christi prosequendam? Illam in qua *Christus inhabitator est*; quae, nempe, *una sit, sancta, catholica et apostolica*: talem enim suam Ecclesiam Christus esse voluit, ut in praecedentibus ostensum est, adeoque in hac habitat.

(1) Jo. X, 27.—(2) L. 6, in Luc.—(3) Hebr. XI, 1.

168. Obj. 4.º Quod commune est nequit peculiaris et propria dici nota. Sed unitas pertinet quoque ad mahumetanos, et alios; ergo.

Resp. Dist. *min.* Unitas in Christi doctrina pertinet ad mahumetanos; nego *min.* In mahumetica superstitione; transeat: nam plures quoque sunt in ea sectae, ideoque id quoque negare liceret.

169. Obj. 5.º Sanctitatem, miraculis et aliis Sp. Sancti charismatibus fulgentem, dicimus notam esse Ecclesiae; at Augustinus ait (1): «Quaecumque talia in Catholica fiunt, ideo sunt approbanda, quia in Catholica fiunt; non ideo ipsa manifestatur catholica, quia haec in ea fiunt:» ergo non miracula Ecclesiam commendant, sed contra, Ecclesiae veritate illa commendantur.

Resp. In quibusdam circumstantiis certior est Ecclesiae notitia, quam alicujus facti miraculosa veritas; tunc igitur locum habet ista Augustini sententia, non vero semper et ex natura rerum; facile ergo conciliabis ejusmodi verba cum aliis ejusdem supra (n. 88) laudatis sententiis.

170. Obj. 6.º Catholicitas non fuit perpetuo in Ecclesia, sed per plurima secula exiguam tenuit orbis partem lex christiana; ergo nota Ecclesiae esse nequit.

Resp. Nego *consequentiam*: praesumit objectio, in extensione *actuali*, saltem morali, reponendam catholicitatem; nos autem id minime concedendum censemus, sed juxta sensum supra (Thes. IX. n. 61) traditum intelligendam; aliter valde difficilis intellectu nota ejusmodi evadit, quod vellem perpenderent auctores in diffusionem actuali eam constituentes. Vide responsionem alibi fusius traditam (n. 75).

Obj. 7.º Utrum adsit Apostolicitas, sive personalis, sive doctrinalis, nequit vulgus dignoscere: ergo verae Ecclesiae nota esse non potest.

Resp. Dist. *antec.* Nequit dignoscere, saltem *negative*, quatenus nullo modo respuat Ecclesia, imo vero profiteatur constanter magisterium è traditionibus acceptum; nego *ant.* Nequit vulgus cognoscere Apostolicitatem *positive*, evolvendo nempe, origines Ecclesiarum, et doctrinam conferendo apostolicam cum Ecclesiae dogmatibus; concedo, vel subdistinguo; non potest vulgus dijudicare *directe*; conc.; *indirecte*, sapientium, scilicet, auctoritate ductum; nego *antec.* et *conseq.* Etenim, sicuti testatur Augustinus (2); «Sapiens, quantum datum est, imitatur Deum: homini autem stulto, ad imitandum salubriter, nihil est homine sapientem propinquius.»

(1) De Unit. Eccl. n. 50.—(2) De Utilit. cred. l. I, n. 33.

171. Obj. 8.º *Unitas* hierarchica Ecclesiae ad Romanum terminatur Pontificem; *Catholicitas* (quae exigit totum esse in partibus et partes in toto) indicat plenitudinem potestatis Rom. Pontificis quae ad totam protenditur Ecclesiam, singulas quoque attingere particulares Ecclesias. Sed qui ejusmodi cognoscit *notas*, ipsam individualiter Ecclesiam necessario cognoscit; ergo notae Ecclesiae, id est, *cognitu faciliores* esse nequeunt *Unitas et Catholicitas*.

Resp. Dist. *maj.* *Unitas* terminatur ad Rom. Pontificem, *Catholicitas* indicat jurisdictionem Rom. Pontificis informantem singulas Ecclesias: quae *proprietates* Ecclesiae sunt; conc. *maj.* Quatenus *notae* rationem habent; subdist. *Unitas et Catholicitas* indicant respectum ad Rom. Pontificem *confuse* et quoad se, conc.; *explicite* et *quoad nos*, nego. Nam *Unitas*, qua nota, postulat quidem hierarchiam *unam*; id est, ad caput unum personale terminatam; *Catholicitas* plenitudinem hujus auctoritatis Ecclesias singulas informantis; non vero in singulari *quis* hierarchiam terminet, vel in *quo* plenitudo sedeat auctoritatis indicant. Si namque talis habeatur notitia, evadunt, fatemur, notae *positivae*, et ipso facto noscitur vera Ecclesia.

SCHOLION

172. Praedictae *Notae* possunt praecisive intelligi veluti Ecclesiae proprietates; scilicet, tamquam profluentes ab ejus natura et constitutione prout a Christo dispositis: ejusmodi sensu acceptas, fide catholica constat ad Christi Ecclesiam necessario pertinere; quod praecedentes theses sat manifestant. Ut autem *notae* rationem induant aliud requiritur, uti dictum est (n. 157): unde hoc sensu acceptae non videntur eadem certitudine convenire Ecclesiae, praesertim cum sensus comprehensivus earum determinatur; in sensu enim determinando non omnes conveniunt auctores, licet in iis indeterminate asserendis consentiant. Nihilominus censeo doctrinam dicendam catholicam, quatuor ejusmodi proprietates esse *notas* verae Ecclesiae, tum propter communem in hac re consensum, tum, maxime, propter Concilii Vatic. sententiam supra (n. 164) laudatam.

In numero autem *Notarum* definiendo major est dissensio; nam alii pauciores, alii autem plures annumerant: at ii qui pauciores, in his reliquas comprehendunt; qui autem plures, dividunt quae nos in quatuor dictis amplectimur.